

①

Zilbju un burtu nosaukumi

Pamatskaņa	Paaugstinājums par pustoni	Pazeminājums par pustoni
do - c	do diez - cis	do bemol - ces
re - d	re diez - dis	re bemol - des
mi - e	mi diez - eis	mi bemol - es
fa - f	fa diez - fis	fa bemol - fes
sol - g	sol diez - gis	sol bemol - ges
la - a	la diez - ais	la bemol - as
si - b	si diez - his	si bemol - b

I. Devīne. Tā saucējgrāmatas mūzikas teorijā, 5. cpl.

②

SKANKĀRTA UN TONALITĀTE

Skaņkārta savstarpēji vieno un sakārto dažāda augstuma skaņas jeb pakāpes.

Skaņkārtas svarīgākās pakāpes – I, III, V – sauc par noturīgajām pakāpēm. Visnoturīgākā ir I pakāpe jeb tonika. Pārējās – II, IV, VI, VII – ir nenoturīgās pakāpes, kas tiecas atrisināties noturīgajās pakāpēs. II un VII pakāpi dēvē par ievadskāpām.

Visbiežāk sastopamas divas skaņkārtas – mažors un minors.

Tonalitāte ir skaņkārta ar noteiktu toniku.

Tonalitātes nosaukumu veido tonikas un skaņkārtas (mažors vai minors) apzīmējums. Mažora tonalitāšu nosaukumus raksta ar lielo sākuma burtu, bet minora tonalitāšu nosaukumus – ar mazo sākuma burtu.

Mažoru un minoru ar vienādām atslēgas zīmēm un vienādām skaņām sauc par paralelām tonalitātēm (piemēram, Do mažors un la minors).

Mažora gammas struktūra

tonis	tonis	pustonis	tonis	tonis	tonis	pustonis
-------	-------	----------	-------	-------	-------	----------

I Devume. Tsai rokasgrāmatā mūzikas teorijā,
M. Lpp:

MINORS

Vēsturiski ir izveidojušies trīs minoru veidi.

Dabiskajā minorā pakāpes veidojas šādās toņu un pustoņu attiecībās:

la minors

Harmoniskajā minorā tiek paaugstināta VII pakāpe:

la minors

Melodiskajā minorā augšupejošā virzienā tiek paaugstināta VI un VII pakāpe, bet lejupejot šis paaugstinājums tiek atcelts.

la minors

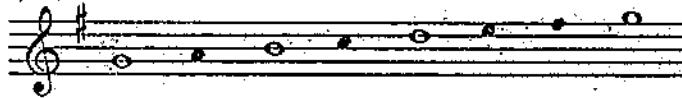
I Devume. Tsai rokasgrāmatā mūzikas teorijā,
12, 13 lpp:

(4.)

Tonalitātes ar 1 zīmi

Sol mažörs

dabiskais

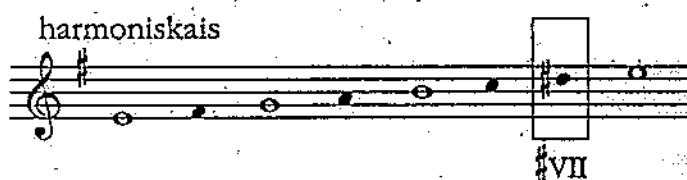

mi minors

dabiskais

harmoniskais

VII

melodiskais

VII VII

VII VI

(5.)

Fa mažörs

dabiskais

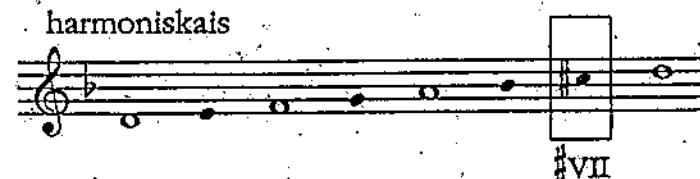

re minors

dabiskais

harmoniskais

VII

melodiskais

VI VI

VII VI

1. Deivisne, Tsai ronogrāmata mūzikas teorijā,
114. lpp.

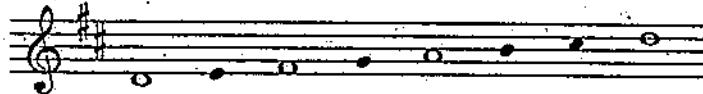
(Pievieno Tsa ronogrāmata mūzikas teorijā,
15 lpp)

6

Tonalitātes ar 2 zīmēm

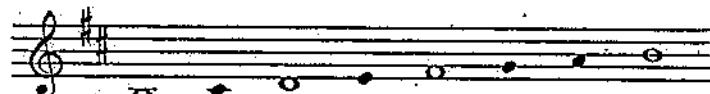
Re mažors

dabiskais

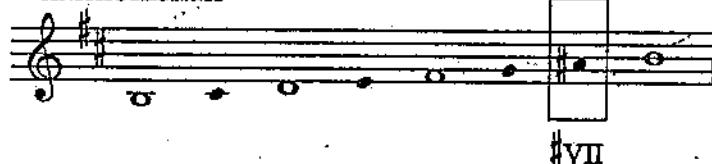

si minors

dabiskais

harmoniskais

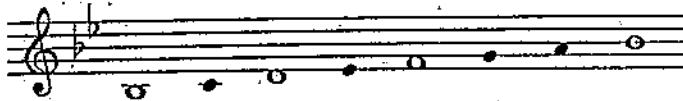
melodiskais

7.

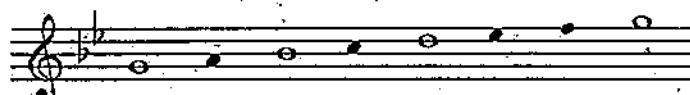
Si♭ mažors

dabiskais

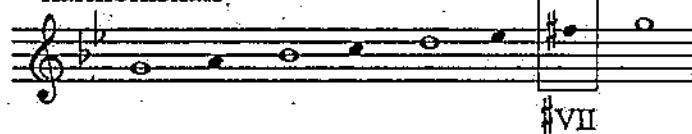

sol minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

I. Deutsche Tonaufnahmen und
Tonwirkungslehre, 16. Lpp.

I. Deutsche Tonaufnahmen und
Tonwirkungslehre, 17. Lpp.

(8)

INTERVAI

$$t_1 = 0 \text{ tons}$$

$$m_2 = \frac{1}{2} \text{ tons}$$

$$l_2 = 1 \text{ tons}$$

$$m_3 = 1\frac{1}{2} \text{ tons}$$

$$l_3 = 2 \text{ tons}$$

$$t_4 = 2\frac{1}{3} \text{ tons}$$

$$t_5 = 3\frac{1}{3} \text{ tons}$$

AKORD

$$\begin{matrix} m_3 \\ M_5 \\ 3 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} l_3 \\ m_3 \\ 3 \end{matrix}$$

NOTORTIGIE INTERVAI

M (mazoros)

$$\overline{I} \ t_1 \ l_2 \ t_5 \ t_8$$

$$\overline{I} \ t_1 \ m_3 \ t_5 \ t_8$$

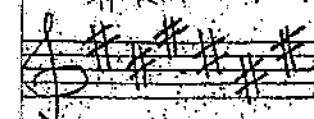
$$\overline{III} \ t_1 \ m_3 \ m_6 \ t_8$$

$$\overline{III} \ t_1 \ l_3 \ l_6 \ t_8$$

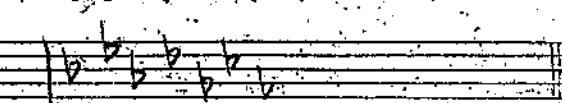
$$\overline{V} \ t_1 \ t_4 \ l_6 \ t_8$$

$$\overline{V} \ t_1 \ t_4 \ m_6 \ t_8$$

DIEZU KÄRTIBA

BEMOLU KÄRTIBA

ZIMES TONALITÄTEM

1# Sol-mi

1b Fa-re

2# Re-su

2b Si-b-aog

3# La-fatt

3b Mib-doo

4# Mi-dott

4b Lab-fa

5# Si-wolk

5b Reb+silb

(9)

NOTURIGIE INTERVALI MAZOROS

A handwritten musical score for a six-part setting of "The Lord's Prayer". The score is arranged in four systems, each starting with a soprano vocal line. The parts are labeled above the staves: I (Soprano), II (Alto), III (Tenor), IV (Bass), V (Bassoon), and VI (Cello/Bass). The vocal parts (I-IV) are in common time, while the bassoon and cello/bass parts (V-VI) are in 2/4 time. The vocal parts sing in unison, while the bassoon and cello/bass parts provide harmonic support. The music includes various dynamics like forte (f), piano (p), and mezzo-forte (mf). The score is written on five-line staff paper.

NOTURIGIE INTERVALI MINOROS.

Handwritten musical score for six voices:

- Soprano (S)
- Alto (A)
- Tenor (T)
- Bass (B)
- Bassoon (Bassoon)
- Trombone (Trombone)

The score consists of five staves of music. The vocal parts are labeled with circled letters below them:

- m3 (Soprano)
- t5 (Alto)
- b3 (Tenor)
- b6 (Bass)
- t4 (Trombone)
- m6 (Bassoon)

Dynamic markings include **f**, **p**, and **sf**.

2) TRIJSKANA APVĒRSUMI

sekstakords 6

kvartsekstakords 56

la

Do

Handwritten musical notation showing various triad inversions and their names. It includes notes like T_5 , T_6 , T_3 , t_5 , t_6 , t_4 , and labels for Do, La, Mi, Fa, Re, Sol, and Si.

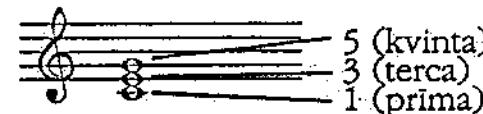
AKORDS

(12)

Akords ir triju vai vairāku dažāda augstuma skaņu kopskaņa.

Klasiskajā mūzikā pamatnozīmi ir ieguvuši akordi, kuru skaņas ir sakārtotas vai var tikt sakārtotas pa tercām. Visbiežāk sastopamie akordu veidi ir trijskanis jeb kvintakords un septakords.

Par trijskanu jeb kvintakordu sauc akordu, ko veido trīs pa tercām sagrupētas skaņas. Atkarībā no tercu veidiem šos akordus var iedalīt mažora un minora trijskaņos. Skaņām, kas veido trijskanu, ir savi apzīmējumi. Apakšējo skaņu sauc par pamatskaņu jeb akorda pirmu (1), vidējo skaņu – par tercu (3), augšējo – par kvintu (5).

Trijskanim ir divi apvērsuma veidi: sekstakords un kvartsekstakords, kuri rodas, akorda pamatskaņu pārceļot oktāvu augstāk.

Diagram showing the inversion of a triad. It shows the original triad M_{53} , its first inversion m_{63} , and its second inversion m_{64} . The notes are shown on a staff with arrows indicating the movement of the bass note up an octave.

Trijskaņu apvērsumu struktūra

$$M_{53} = l_3 + m_3$$

$$m_{53} = m_3 + l_3$$

$$M_{63} = m_3 + t_4$$

$$m_{63} = l_3 + t_4$$

$$M_{64} = t_4 + l_3$$

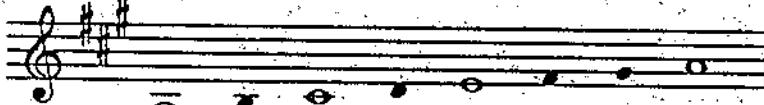
$$m_{64} = t_4 + m_3$$

1. Deivise. Tāči rokasgrāmatu mērinis
teorija, 43.cnp.

14 Tonalitātes ar 3 zīmēm

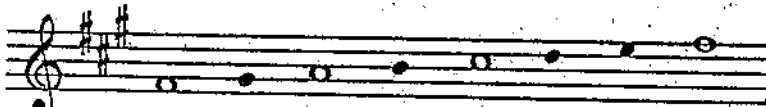
La mažors

dabiskais

f# minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

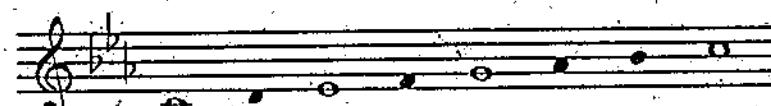
Mi♭ mažors

dabiskais

do minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

1. Deivue. Tsar rauasgrāmata
nūcīns teatrījā, 18. c.p.

1. Deivue. Tsar rauasgrāmata
nūcīns teatrījā, 18. c.p.

Tonalitātes ar 4 zīmēm

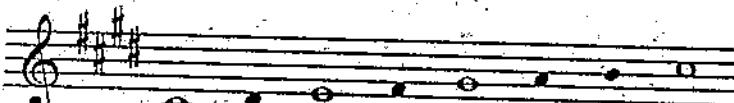
Mi mažors

dabiskais

do# minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

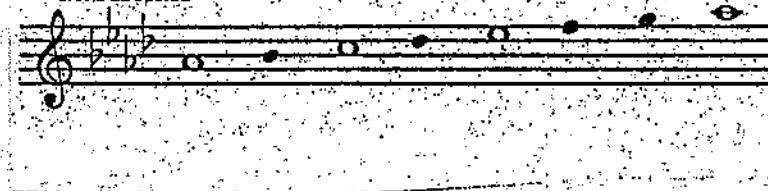

I. dausne. Šai rāzē grāmatā minēta teorija,

20. lpp

Lab mažors

dabiskais

fa minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

I. dausne. Šai rāzē grāmatā minēta teorija,

21. lpp

18.

AKORDU FUNKCIJAS

Dažādu pakāpju akordiem tonalitātē ir atšķirīga loma un dažāda funkcijas mūzikā. Tonalitātes galvenās pakāpes ir tonika (I pakāpe), subdominante (IV pakāpe) un dominante (V pakāpe).

Tonalitātes galveno pakāpju trijskāpi (kvintakordi) un to apvērsumi

	VII	D63
	VI	S63
T64	V	D53
	IV	S53
T63	III	
	II	D64
T3	I	S64

AKORDU SECTBAS lai (harm.)

19.

(20)

METRS UN RITMS

Metrs ir mūzikas ritma organizācijas sistēma.

Metra pamatvienība ir taks. Nošu rakstā takti no taks atdalā ar vertikālu līniju, ko sauc par taktssvitru. Daju skaits takti un to ilgums veido taktsmēru. Nošu rakstā taktsmēru apzīmē ar daļskaitli, kura augšējais cipars norāda metru, bet apakšējais – taksdaļas relatīvo ilgumu.

Taks ar vienu stipro daju sauc par vienkāršām, bet taktsmērus, kuros ir viena metriskā pēda par vienkāršiem taktsmēriem:

$$\frac{2}{4}, \frac{3}{4}, \frac{3}{8}, \frac{2}{2}$$

Metru, kurā apvienotas vairākas metriskās pēdas, sauc par saliktu metru, bet taks, kurās icklaujas šādi salikti metri, – par saliktam taktm:

$$\frac{4}{4} = \frac{2}{4} + \frac{2}{4} \quad \frac{4}{2} = \frac{2}{2} + \frac{2}{2}$$

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{8} + \frac{3}{8} \quad \frac{9}{8} = \frac{3}{8} + \frac{3}{8} + \frac{3}{8}$$

Jauktais metrs ir tāds metrs, kurā apvienojas dažādas metriskās pēdas:

$$\frac{5}{4} = \frac{3}{4} + \frac{2}{4} \quad \frac{7}{4} = \frac{3}{4} + \frac{2}{4} + \frac{2}{4}$$

Ja skaņdarbs vai tā daļa sākas ar vājo taktsdaļu, tad visas skaņas līdz akcentam raksta pirms pirmās takts. Tādējādi rodas nepilna takts, ko sauc par uztaktu.

Ritms ir dažāda ilguma skaņu sēcība.

Lai nošu rakstā būtu vieglāk uztvert ritmu un nošu lasīšana klūtu vieglāka, skaņas parasti grupē pa taktsdaļām.

Deutsche Schule für Musik und Darstellende Kunst Berlin 30. Lpp.

(21)

NOŠU ILGUMA BRĪVDALIJUMS

Bez pamatdalijuma, kad nošu ilgumu dala vairākās pārskaitīju daļās, katru takts pamatdaļu ir iespējams sadalīt dažādās nesimetriskās vienāda ilguma vienībās. Šādu dalijumu dēvē par brivo, jeb relatīvo dalijumu. Tā izplatītākie veidi ir triole, kvintole, sekstole, septole u. c.

Triole: $\text{ } \frac{3}{\text{ } \text{ } \text{ } \text{ }} = \text{ } \frac{3}{\text{ } \text{ } \text{ }} \quad \text{ } \frac{3}{\text{ } \text{ }} = \text{ } \frac{3}{\text{ } \text{ } \text{ }}$

Kvintole: $\text{ } \frac{5}{\text{ } \text{ } \text{ } \text{ }} = \text{ } \frac{5}{\text{ } \text{ } \text{ }} \quad \text{ } \frac{5}{\text{ } \text{ }} = \text{ } \frac{5}{\text{ } \text{ } \text{ }}$

Septole: $\text{ } \frac{7}{\text{ } \text{ } \text{ } \text{ }} = \text{ } \frac{7}{\text{ } \text{ } \text{ }} \quad \text{ } \frac{7}{\text{ } \text{ }} = \text{ } \frac{7}{\text{ } \text{ } \text{ }}$

Brīvdalijumā reālais skaņu ilgums arvien ir mazāks par to nošu ilgumu, ar kurām brīvdalijums apzīmēts, piemēram, triole – trīs skaņas divu vietā. Skaņu ilgums brīvdalijuina apzīmēts relatīvi.

Trījdaļu takts dažreiz sastopams dalijums pārskaitīju daļās, kas ir pretrūnā ar taktsmēru. Šādos gadījumos parastajam nošu ilgumam ir cita nozīme. Trījdaļu takts visbiežāk sastopainās brīvdalijuina figūras ir duole un kvartole.

Duole: $\frac{3}{8} \text{ } \text{ } \text{ } \text{ } = \text{ } \frac{3}{8} \text{ } \text{ }$

$\frac{3}{4} \text{ } \text{ } \text{ } \text{ } = \text{ } \frac{3}{4} \text{ } \text{ }$

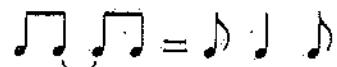
Kvartole: $\frac{3}{8} \text{ } \text{ } \text{ } \text{ } = \frac{3}{8} \text{ } \text{ } \text{ }$

$\frac{3}{4} \text{ } \text{ } \text{ } \text{ } = \frac{3}{4} \text{ } \text{ }$

1. Deivone. Šā rokasgrāmata mūrisas teorijā, 32. lpp.

Sinkope ir akcentu pārvietojums no stiprās vai relatīvi stiprās taktos daļas uz iepriekšējo relatīvi vājo taktos daļu. Piemēram:

(22)

Sinkopi var izvietot dažādi, un tā iespējama kā pašā taktā, tā arī starp taktiem:

Tetrahordu izvietojums mažorā un minorā

Dó maž.

apakšējais mažora tetrahords

augšējais mažora tetrahords

Do maž. harm. (divari 5. kl. mācīties)

harmoniskais tetrahords

Ia minoris

minora tetrahords

Frigiskais tetrahords

Ia min. harm.

harmoniskais tetrahords

Ia min. melodisks

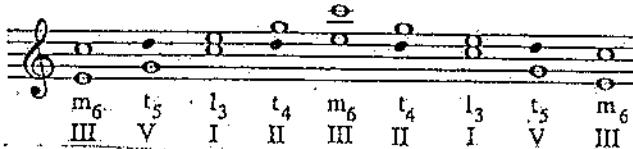
minora tetrahords

mažora tetrahords

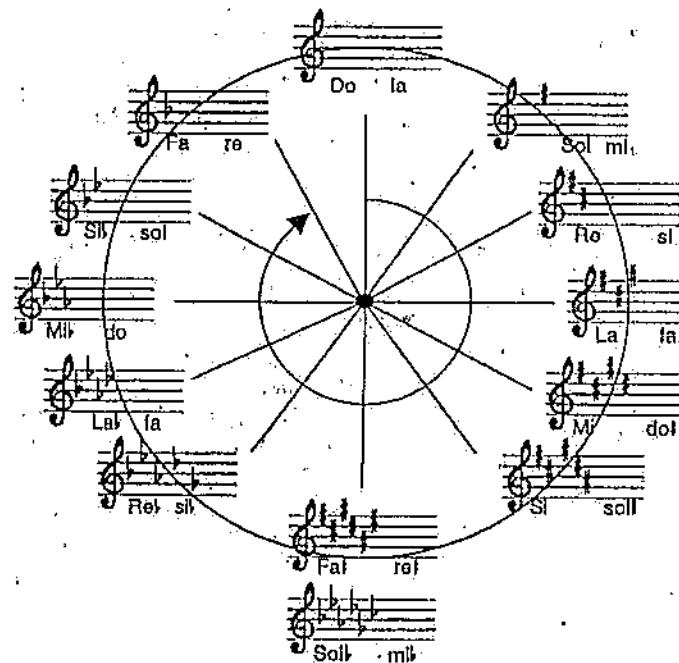
I. Damome, Mūzikas valodas apguve sākot no 27. lpp.

Mežraga zelta gājiens

(23)

Kvintu aplis

Tonalitāte ir skaņķerta ar noteiktu toniku (pamatskaņu). Katrai tonalitātei ir savas alterācijas zīmes. Tonalitātes nosaukumu veido tonikas nosaukums un skaņķertas apzīmējums (mažors vai minors). Mažora tonalitāšu nosaukumus raksta ar lielo sākuma burtu, bet minorā tonalitāšu nosaukumus - ar mazo sākuma burtu.

I. Derības:
Tā rokasgrā-
matu mācību
teorija, 35.lpp.

24

$$D7 = 13 + m3 + m3$$

Do mažors do minors 1/2017

Do *de form*

D9 d9

$$pm53 = m3 + m3$$

Do majors do minors *hacu*.

Do mažgros de minore laiku

Do mažors do miners haxw

1. H do dava
Solfedžio 6. kl.
14. 16. 30. 2. 42.

Noturigie un nienoturigie intervāli

25

Tāpat kā atsevišķas skaņas, arī intervāli var būt noturīgi un nenoturīgi. Skāņkārtā noturīgi ir tikai tie intervāli, kuru abas skaņas ir noturīgas un ietilpst tonikas trijskanī.

Do mažors

do minors

I III V I III V I III I V III V

Par nenoturīgiem sauc tos intervālus, kuros viena vai abas skaņas ir nenoturīgas. Visi nenoturīgie intervāli, tāpat kā atsevišķas nenoturīgas skaņas, tiecas pāriet noturīgos intervālos un noturīgās skaņas. Šādu nenoturīga intervāla pāreju noturīgā sauc par intervāla atrisināšanos.

KONSONANSES UN DISONANSES

Pēc skanējuma intervāli iedalāmi divās grupās: konsonansēs – saskanīgos intervālos un disonansēs – nesaškanīgos intervālos.

Pie konsonansēm pieskaitāmi visi tīrie intervāli – pīma, oktāva, kvarta un kvinta (tās ir pilnīgās konsonanses), kā arī lielās un mazās tercas un sekstas (tās ir niepilnīgās konsonanses).

L. Devere, Tsa

nourrissonne
au sein de sa mère,
36-38 l.yr.

Pilnīgās konsonanse

Nepilnīgās korsorānes

A musical staff with a treble clef and four measures. The first measure contains notes labeled t_1 , t_8 , t_5 , and t_4 . The second measure contains notes labeled l_3 , m_3 , l_3 , and m_3 . The notes are distributed across the four measures as follows: t_1 at the beginning of the first measure, t_8 in the first measure, t_5 in the first measure, t_4 in the first measure, l_3 in the second measure, m_3 in the second measure, l_3 in the second measure, and m_3 in the second measure.

Pie disonansēm pieskaitāmas lielās un mazās sekundas un septīnas, kā arī visi palielinātie un pamazinātie, divreiz palielinātie un divreiz pamazinātie intervāli.

Disonances

A musical score for piano, showing two staves. The left staff uses a treble clef and the right staff uses a bass clef. Measures 10 and 11 are shown, separated by a double bar line. Measure 10 consists of eighth-note patterns: the left hand has a descending scale from G to C, and the right hand has a descending scale from E to A. Measure 11 begins with a half note in the left hand followed by eighth-note patterns: the left hand has a descending scale from G to C, and the right hand has a descending scale from E to A.

(26)

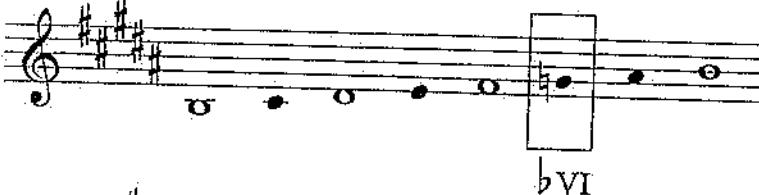
Tonalitātes ar 5 zīmēm

Si mažors

dabiskais

harmoniskais

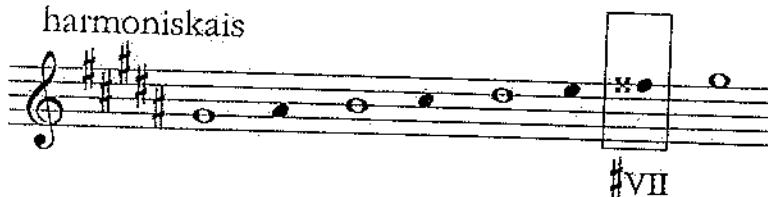

solf minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

I.Devane. Tās sākumsākuma mūzikas teorijā,
22. lpp.

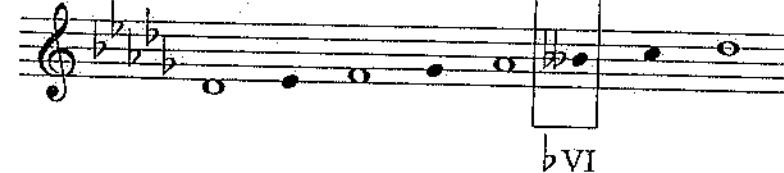
(27)

Re b mažors

dabiskais

harmoniskais

si b minors

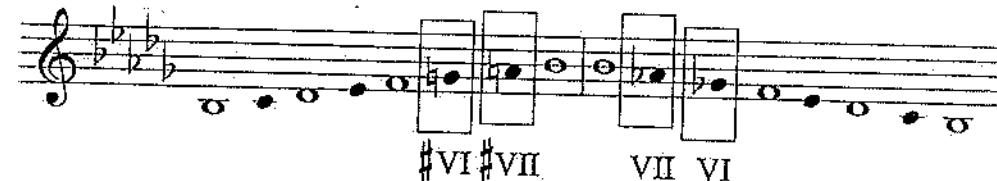
dabiskais

harmoniskais

melodiskais

I.Devane. Tās sākumsākuma mūzikas teorijā,
23. lpp.

28 Tonalitātes ar 6 zīmēm

F# mažors

dabiskais

harmoniskais

bVI

re# minors

dabiskais

harmoniskais

#VII

melodiskais

#VI #VII VII VI

I. Deivine. Tārīcībasgrāmatā mūzikas teorijā,
24. lpp.

Sol# mažors

dabiskais

harmoniskais

bVI

mi# minors

dabiskais

harmoniskais

#VII

melodiskais

#VI #VII VII VI

I. Deivine. Tārīcībasgrāmatā mūzikas teorijā
25. lpp.

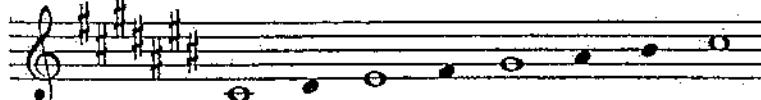
29

Tonalitātes ar 7 zīmēm

(30)

Do \sharp mažors

dabiskais

harmoniskais

la \sharp minors

dabiskais

harmoniskais

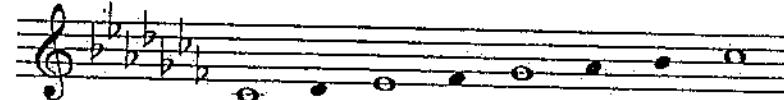
melodiskais

I. Deivue Tsa novangrāmatu mācības teorijā, 26. lpp

Dō \flat mažors

dabiskais

harmoniskais

la \flat minors

dabiskais

harmoniskais

melodiskais

I. Deivue Tsa novangrāmatu mācības teorijā, 27. lpp

(31)

(32)

m7

Do *do*

m7 16 13 m7 m6 m3
V V I V V I

12

Do *do*

12 m3 m6 12 13 16
IV III III IV III III

pm5

Do dab. harm.

pm5 13 pm5 m3
VII I II III

pm5

do harm. dab.

pm5 m3 pm5 13
VII# I II III

pl4

Do dab. harm.

pl4 m6 pl4 16
IV III VI V

pl4

do harm. dab.

pl4 16 pl4 m6
IV III VI V

11 dodava, levadu mūzicas teorijā, 53, 53. lpp.

Dod - lad pm5 na baltiem tautiņiem

(33)

dM VIIpm5 T3(h) VIIpm5 - T3(h) VIIpm6 - T3(h)

dM IIpm5 - t3(h) IIpm6 - t3(h) IIpm6 - t4(h)

Lav h

wM IIpm5 - T3(h) IIpm6 - T3(h) IIpm6 - T4(h)

do h

wM VIIpm5 - t3(h) VIIpm6 - t3(h) VIIpm6 - t4(h)

SEPTAKORDI

Par septakordu sauc akordu, ko veido četras pa tercām sakārtotas skaņas.

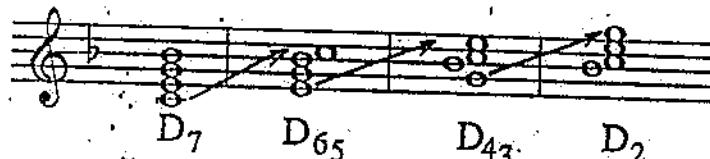
Akorda nosaukums cēlies no septīmas intervāla, kas atrodas starp korda apakšējo un augšējo skaņu.

Septakorda (tāpat kā trijskaņa) skaņām ir savi apzīmējumi. Apakšējo skaņu sauc par pamatskaņu jeb pirmu, otro – par tercu, trešo – par kvintu, ceturto – par septīmu.

Septakordam ir dažādi veidi, ko nosaka trijskaņa veids, kas ir korda pamata, un septīmas veids. Katrs septakords neatkarīgi no tā sīda ir disonejēja saskaņa.

Katram septakordam, tāpat kā trijskanim, ir apvērsumi: vintsekstakords (65), terckvartakords (43), un sekundakords (2), kas sīdas, akorda apakšējo skaņu pārceļot oktāvu augstāk.

I. Deinske, Tsa rekonstruēta mūzikas teorijā, 46 lpp.

D₇ un tā apvērsumu atrisinājumi

Dominantes septakords (D₇) un tā apvērsumi ir sastopami dabiskajā mažorā un harmoniskajā minorā. Šos akordus atrisinot tonikā tiek dubultota pirmas skaņa.

D₇ struktūra

$$D_7 = l_3 + m_3 + m_3$$

Do mažors
D₇ uz V p.

do minors

D₆₅ uz VII p.

D₄₃ uz II p.

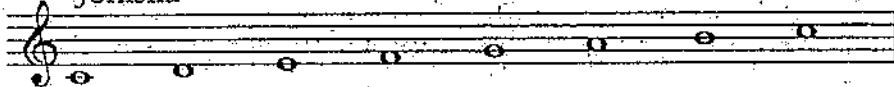
D₂ uz IV p.

I. Deinske, Tsa rekonstruēta mūzikas teorijā, 47 lpp.

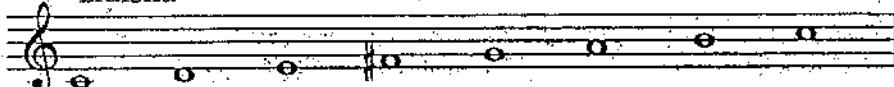
SENĀS SKANKĀRTAS

Mažoram līdzīgās skankārtas

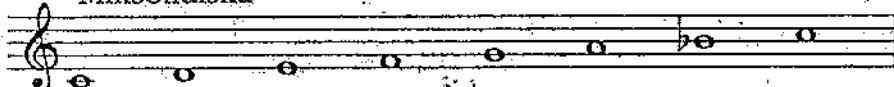
Joniskā

Līdiskā

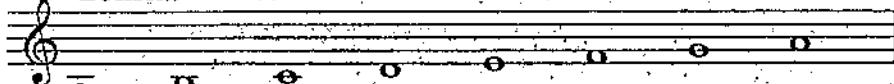

Miksolidiskā

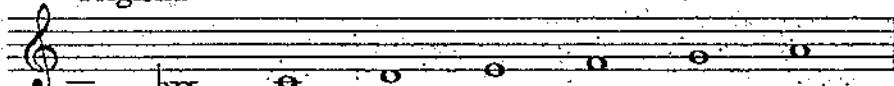

Minoram līdzīgās skankārtas

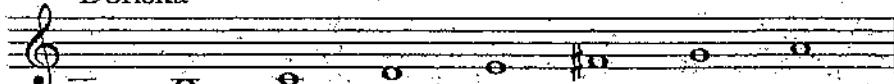
Eoliskā

Frigiskā

Doriskā

Lokriskā

Pamazinātais ievadseptakords un tā apvērsumi ir sastopami harmoniskajā mažorā un harmoniskajā minořā. Visi šī akorda apvērsumi skan vienādi. Šos akordus atrisinot tonikā, tiek dubultota tercas skapa.

Pamazinātā ievadseptakorda struktūra

$$\text{VII}_7 = m_3 + m_3 + m_3$$

Do māžors

VII₇ uz VII p.

VII₇ T₅₃ VII₇ D₆₅ T₅₃ VII₇ t₅₃ VII₇ D₆₅ t₅₃

do minors

VII₆₅ uz II p.

VII₆₅ T₆₃ VII₆₅ D₄₃ T₅₃ VII₆₅ t₆₃ VII₆₅ D₄₃ t₅₃

VII₄₃ uz IV p.

VII₄₃ T₆₃ VII₄₃ D₂ T₆₃ VII₄₃ t₆₃ VII₄₃ D₂ t₆₃

VII₂ uz VI p.

VII₂ T₆₄ VII₂ D₇ T₅₃ VII₂ t₆₃ VII₂ D₇ t₅₃

Nošu grupēšana. Lai redze vieglāk užtvertu ritmu, nošu rakstā skaņas parasti grupē pa taktos daļām. Ir divi galvenie nošu grupēšanas veidi:

- 1) instrumentālajā mūzikā,
- 2) vokālajā mūzikā.

Instrumentālās mūzikas vienkāršajos metros katrā ritmiskā grupa atbilst vienai taktos daļai. Saliktos metros notis grupētā, lai būtu tik daudz grupu, cik taktā metrisko pēdu (vienkāršo taktu). Ja maz nošu, ritmu izsaka vienā grupā, nedalot taktos daļās.

Vokālajā mūzikā notis grupē nevis pa taktos daļām, bet pēc teksta zilbju iedalījuma melodijā. Ja katrā teksta zilbei atbilst viena note, to raksta atsevišķi. Ja uz vienas teksta zilbes ir vairākas notis (locījums), tās apvieno ar slitu vārlietu.

Instrumentālais grupējums

Vokālais grupējums

Ā - vu, ā - vu bal - tas kā - jas, lē - cu dār - zi - pā - i,
ā - vu, ā - vu bal - tas kā - jas, lē - cu dār - zi - ū.

Temps

Pat tempu mūzikā sauc atskanojuma ātrumu. Skāndarba raksturs lielā mērā ir atkarīgs no tempos. Ir trīs tempa paveidi: lēnais, mērenais un ātrais. Katram no tiem savukārt ir dažadas ātruma pakāpes, piemēram, lēni, ļoti lēni, vai arī ātri, ļoti ātri utt.

XIX gadsimtā tika izgudrots speciāls aparāts, kas precīzi nosaka tempu. Šo aparātu sauc par metronomu. Mūsdienā metronomu izgudrojis Melcelis, tāpēc nošu rakstā bieži ir saīsinājums M.M.

*Uzvārde Mūzikas valodas apguve sākējdro Rīga
Mūzika Balts, 2001.g. 11. epp.*

Precīza pamattempa noteikšanai lieto speciālu mehānismu – metronomu, kas nosaukts tā izgudrotāja I. N. Melceļa vārdā (M.M. – Melceļa metronoms, 1816. g.). Metronoma svārstība atbilst vienai taktos daļai. Tempa apzīmējuma rakstībā ir vairāki varianti, piemēram:

Andante M.M. J = 80

Andante J = 80

M.M. J = 80

J = 80–100

Pirmajā gadījumā vienā minūtē jāizspēle astoņdesmit ceturtdaļnotis vai astoņdesmit taktos daļas.

Temps pēc metronoma sadalās šādi:

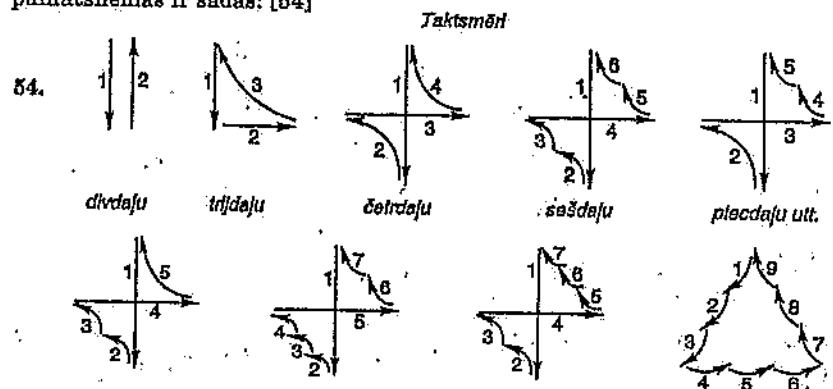
lēns tempis – no 40 līdz 120 svārstībām minūtā,

mērens tempis – no 120 līdz 160 svārstībām minūtā,

ātrs tempis – no 160 līdz 208 svārstībām minūtā.

Līgstoša spēle ar metronomu nav vēlama, jo tā padara atskanojumu "mehāniku".

Dirigēšanas pamēji. Ar vārdu "dirigēšana" tā plašākā nozīmē mēs saprotam kora vai orķestra vadīšanu skāndarba atskanošanas laikā. Vārda ūrākajā nozīmē ar dirigēšanu jeb taktēšanu apzīmē pareizā tempa, taktos daļu maiņas saglabāšanu, arī dziedot un solfedžējot vienbalsīgi. Taktos mēru pamatshēmas ir šādas: [54]

Atrā tempā sešdaļu taktos mēru dirigē kā divdaļu, devīndaļu taktos mēru kā trīsdaļu, bet divpadsmitdaļu – kā četrdāļu taktos mēru. Jauktās taktos dirigēšanas figūru nosaka vienkāršo taktu secība jauktajā taktā ($\frac{2}{4} + \frac{3}{4}$ vai $\frac{3}{4} + \frac{2}{4}$). Klassismā un romantismā sastopamos taktos mēru apzīmējumus C un F (alla breve = jāspēle divreiz ātrāk) taktē uz četri un divi.

Ludwig Kārliņš. Mūzikas teorijas pamati. Rīga, Zvaigzne, 1998. g. 33.epp.

(40)

pl2

Do harm. do harm.

pl2 t4 VI V pl2 t4 VI V

pl5

Do harm. do harm.

pl5 t6 VI V pl5 t6 III III

pm7

Do harm. do harm.

pm7 t5 VII I pm7 t5 VII I

pm4

Do harm. do harm.

pm4 m3 III III pm4 m3 VII I

MādīšaSALIKTIE INTERVALI

Intervalus, kas sniedzas pāri oktāvas robežām, sauc par saliktiem intervaliem.

Izveidots Mūzikas teorijas, Rīga, Zinātne 2000. g. 53. apj.

Katrai saliktais intervalam sastāv no oktāvas un kāda vienkārša intervala. Šo intervalu (tāpat kā vienkāršo intervalu) nosaukumi ir cēlušies no latīņu valodas skaitļa vārdiem, kas apzīmē vissotnies vietu attiecībā pret pamatni.

Nonna - 9 (oktāva + sekunda)

Decima - 10 (oktāva + terca)

Undecima - 11 (oktāva + kvarta)

Duodecima - 12 (oktāva + kvinta)

Tercedima - 13 (oktāva + seksta)

Kvartdecima - 14 (oktāva + septima)

Kvintdecima - 15 (oktāva + oktāva)

Rīga, Dāvisne, Tēsa - konzervatorija mūzikas teorija, Rīga, 2000. g.

precīzāki apzīmējumi, teorija grāmatu 40

Disonejōšo akordu atrisinājumiPamazinātais trijskanis (pm5₃) un tā apvērsuni

$$pm5_3 = m3 + m3$$

Do maz. dab.

(VII) pmVII53 T53(h) (II) pmVII63 T53(h) (IV) pmVII64 T63(v)

Do maz. harm.

(II) pmII53 T63(h) (IV) pmII63 T63(h) (IVb) pmVII64 T64(v)

do min. harm.

(VII) pmVII53 ts3(n) (II) pmVII63 ts3(n) (IV) pmVII64 ts3(n)

do min. dab.

(II) pmII53 ts3(n) (IV) pmII63 ts3 (VI) pmII64 ts4(v)

Palielinātais trijskanis (pl5) un tā apvērsuni

$$pl5_3 = l3 + j3$$

Do harm.

(VIb) pl53 T64 (I) pl63 T53 (III) pl64 T63

do harm.

(III) pl53 ts3 (V) pl63 ts4 (VII) pl64 ts5

1. Daivīne, Mūzikas mācības apgrieze 3. gads 2005. 71

MODULĀCIJA

Par modulāciju sauc pāreju citā tonalitātē un jaunās tonalitātes nostiprinājumu ar kadenci.

Klasiskajā mūzikā modulācija visbiežāk notiek uz dominantes tonalitāti. Raksturīgas arī modulācijas uz paralēlo tonalitāti un citām I radniecības tonalitātēm. Par modulāciju parasti liecina jaunas, nākamajai tonalitātei raksturīgas alterācijas zīmes parādīšanās.

NOVIRZE

Novirze ir īslaicīga pāreja (modulācija) uz citu tonalitāti, pēc kuras seko atgriešanās sākuma tonalitātē vai modulēšana turpinās.

TONALITĀŠU RADNIECĪBA

Tonalitātes cita no citas atšķiras ar atslēgas zīmēm. Jo mazāka zīmu starpība (un tātad vairāk kopīgu skāpu), jo tuvākas, radniecīgakas šīs tonalitātes. Piemēram, *Do* mažors un *Sol* mažors ir tuvākas radniecības tonalitātes nekā *Do* mažors un *Do* mažors. Vistuvākās ir paralēlās tonalitātes, jo tām visas skaņas ir kopīgas un ir vienāds zīmu skaits pie nošu atslēgas.

- I radniecības tonalitāšu grupā iekļaujas paralēlā tonalitāte un tās tonalitātes, kas atšķiras ar vienu atslēgas zīmi. Piemēram, *Do* mažora I radniecības tonalitātes ir *la, Fa, re, Sol, mi*.
- Tonalitātes ar divu zīmu starpību veido II radniecības tonalitāšu grupu (piemēram, *Do* un *Re*), bet ar 3 līdz 5 zīmu starpību – III radniecības tonalitāšu grupu.

KADENCES

Kadence ir harmoniska secība, kas noslēdz muzikālās domas izklāstu.

Pēc atrašanās vietas periodā izšķir puskadenci jeb viduskadenci (perioda vidū, 1. teikuma beigās) un beigu kadenci (perioda beigās). Puskadence parasti beidzas ar D akordu (retāk ar T vai S), beigu kadence parasti beidzas ar T trijskani.

Pēc sastāva izšķir

- autentiskas kadences (TDT vai TD),
- plagālās kadences (TST vai TS) un
- saliktas kadences (SDT vai TSD).

Ja pēc D seko VI pakāpe, to sauc par pārtrauktu kadenci.

Autentiskas kadences

a)

b)

T₆₃ D₆₃ T₆₃ T₆₃ T₆₄ D₅₃ T₅₃ S₆₄ T₅₃ T₅₃ T₆₃ S₅₃

Plagālās kadences

a)

b)

T₆₃ D₆₃ T₆₃ T₆₃ T₆₄ D₅₃ T₅₃ S₆₄ T₅₃ T₅₃ T₆₃ S₅₃

J. Mādova, Lerauds mūzikas teorijā, Riga, Zvaigzne
2009., 16., 45., 79. lpp.

ALTERĀCIJA UN HROMATISMS

Bieži vien skaņdarbā ir izmantotas gadījuma zīmes – alterācijas un hromatismi.

Alterācija ir skaņkārtas nenoturīgo pakāpu paaugstinājums vai pazeinājums par pustoni, kas vēl vairāk saasinā nenoturīgo skāpu tieksmi uz noturīgajām.

- Visbiežāk alterētās pakāpes liecina par dabisko skaņkārtu izmaiņu: harmonisko mažoru (VI^b), harmonisko minoru (VII[#]) vai melodisko minoru (VI[#], VII[#]).
- Mēdz alterēt arī citas pakāpes (sk. tabulu). Alterācija ir iespējama tur, kur starp noturīgo un nenoturīgo pakāpi ir vesela tonis.

Alterācijas	
Mažora	Minorā
II ^b	IV [#]
III [#]	IV ^b
IV [#]	II ^b
VII ^b	VII [#]

Hromatisms – jebkuras pakāpes paaugstinājums vai pazemiņājums par pustoni.

- Hromatisms var veidot palīgskaņu vai pārgājskaņu*.
- Hromatisms var radīt jaunas skaņkārtiskas tieksmes (modulāciju).

MELODISKĀ FIGURĀCIJA

Melodija vienmēr ir cieši saistīta ar harmoniju. Dažkārt tā veidojas tieši no akorda skāpām, tomēr biežāk sastopamas melodijas, kurās līdzās akorda skāpām ietvertas arī neakorda skaņas. To sauc par melodisko figurāciju.

Melodiskās figurācijas veidi

- Palīgskaņas – neakorda skaņas, kas aprotā akorda skāpas ar sekundas gājienu uz augšu vai uz leju. Palīgskaņas parasti ir uz vājās taktsdaļas. Izšķir apakšējo un augšējo palīgskaņu, kā arī diatoniskas un hromatiskas palīgskaņas.

diatoniskas

hromatiskas

hromatiskas

diatoniskas

hromatiskas

- Aizturās – neakorda skaņas, kas atrodas uz stiprās vai relatīvi stiprās taktsdaļas, pēc tam plūstoši atrisinās akorda skāpā.

D₄₃ T₆₃ S₆₃ D₅₃ T₆₃

44.

HROMATISKĀ GAMMA

Hromatiskā gamma ir skaņurinda, kas veidojas no pustopiem. Tā nav patstāvīga skaņkārta, bet gan mažors vai minors, kurā līdzās pamatskaņām ietvertas arī paaugstinātas vai pazeminātas pakāpes.

Augšupejošu hromatisko mažora gammu raksta, paaugstinot visas pamatskaņkārtas pakāpes, kas atrodas vesela toņa atstatumā, izņemot VII pakāpi, kuras vietā pazemina VII pakāpi.

Do mažors

VII

Lejupejošu hromatisko mažora gammu raksta, pazeminot visas pakāpes, kas atrodas vesela toņa atstatumā, izņemot V pakāpi, kuras vietā paaugstina IV pakāpi.

Do mažors

IV

Augšupejošu hromatisko minora gammu raksta, paaugstinot visas pakāpes, kas atrodas vesela toņa atstatumā, izņemot I pakāpi, kuras vietā pazemina II pakāpi.

do minors

II

Lejupejošu hromatisko minora gammu raksta tāpat kā vienvārda mažora hromatisko gammu.

do minors

IV

45.

PENTATONIKA

Pentatonika ir skaņkārta, kurā oktāvas robežās ietilpst piecas dažādas skaņas. Šīs skaņas nerāda pustonu, jo atstatumi starp tām ir tikai lielās sekundas vai mazās tercas, pie tam nekad nav sastopamas blakus trīs lielās sekundas. Pentatoniku veido, piemēram, klavieru melnie taustipi jebkurā secībā.

Iespējami pieci dažādi pentatonikas veidi (piemēram, no skaņas *do*):

Kā redzams no piemēriem, pentatonikai var būt dažādu skaņkārtu nokrāsa. Ja pentatonikas pamatā ir mažora trijskanis, tad tā ir mažora pentatonika (1. piem.). Ja pentatonikas pamatā ir minora trijskanis, tā ir minora pentatonika (4. piem.). Citiem pentatonikas veidiem nav skaidri izteiktas mažora vai minora nokrāsas.

Visbiežāk tiek izmantota mažora vai minora pentatonika.

46.

MŪZIKAS FORMVEIDE

JO 9

Mūzikas forma ir skaņdarba uzbūve, kuras pamatā ir viens vai vairāki tematiskie materiāli (to izkārtojumu atspoguļo formas shēma). Mūzikas formas veidošanas procesā tematiskais materiāls tiek izklāstīts, atkārtots vai attīstīts.

Biežāk sastopamas šādas mūzikas formas.

- Miniatūru formas:** periods, vienkārša divdāļu forma, vienkārša trijdaļu forma un pantu forma.
- Izvērsta formas:** salikta trijdaļu forma, salikta divdāļu forma, rondo forma, variācijas, fuga, sonātes forma.
- Vairākdaļu formas (cikli):** prelūdija un fuga, sonāte, simfonija, svita.

MINIATŪRU FORMAS

Mūzikas forma	Formas shēma	Īss raksturojums
Periods	A	Periods ir visvienkāršākā mūzikas forma, pabeigta muzikāla doma. Perioda struktūrvienības ir teikumi, frāzes un motivi.
Vienkārša divdāļu forma	A B	Divas daļas: 1. daļa (A) – periods; 2. daļa (B) – ar atšķirīgu (kontrastējošu vai attistošu) tematisko materiālu. Vienkārša divdāļu forma var būt ✓ ar reprisei, kad 2. daļas beigū posmā atkārtojas 1. daļas materiāls; ✓ bez reprisei, kad nekādu atkārtojumu nav.
Vienkārša trijdaļu forma	A B A	Trīs daļas: 1. daļa (A) – periods; 2. daļa (B) – <i>vidusposms</i> (ar kontrastējošu vai attistošu tematisko materiālu); 3. daļa – <i>reprise</i> – burtisks (A) vai nedaudz izmaiņīts (A ₁) 1. daļas atkārtojums.
		melodiju izdzied vairāku teksta pantu vārdus. ✓ Daudzām dziesmām ir <i>piedziedājums</i> – parasti kā perioda 2. teikums vai divdāļu formas 2. daļa, kuras vārdi atkārtojas. ✓ Nereti sastopama arī <i>variētu pantu forma</i> (A A ₁ A ₂ A ₃ ...).

Visas miniatūru formas var būt

JO 9

a) patstāvīgas mūzikas formas,

b) izvērstu formu (saliktas trijdaļu, sonātes formas u.c.) sastāvdaļa. Tām var būt ievads un koda (nobeigums).

1. Iddoda, Ierads mūzikas teorijā
Rīga, Zvaigzne, 2006, 90, 91. lpp.

PERIODS

UD 1

47.

Periods ir visvienkāršākā mūzikas forma – pabeigta muzikāla doma. Periods var būt patstāvīga mūzikas forma (vienna emocionāla stāvokļa atveidojums) vai arī citas, sarežģītākas formas sastāvdaļa.

Periods parasti dalās **teikumos, frāzēs, motivos**. Robežu starp skanadarba posmiem sauc par *cezuru* (latīņu val. *caesura* – pārdalīšana, pārskelšana). Nošu rakstā cezurām parasti nav speciālu zīmju, tomēr tām ir dažas raksturīgās iezīmes: pauzes, ritmiska apstāšanās, jauna melodiska materiāla parādīšanās vai tikko izskanējuša mūzikas materiāla atkārtojums. Periods var arī nedalīties teikumos, bet radīt vienotu, nedalīmu uzbūvi. Tādējādi pēc daļiju teikumos izšķir divteikumu, tristeikumu un teikumos nedalāmus periodus.

Pēc tematiskās uzbūves izšķir atkārtotas un vienotas tematiskās uzbūves periodus.

Atkārtotas tematiskās uzbūves perioda 2. teikums vai vismaz tā sākums atkārto 1. teikuma tematisko materiālu (galvenā pazīme – teikumu tematiskā *lidzība*).

Pēc struktūras izšķir kvadrātiskas un nekvadrātiskas uzbūves periodus.

Kvadrātiskas uzbūves perioda apjoms visbiežāk ir 8 taktis*. Parasti tas dalās divos teikumos (katrs 4 taktis), teikumi dalās divās frāzēs (katra 2 taktis). Frāzes var būt tieši atkārotas (a a), variētas (a a₁), sekvencētas (a a₅) vai kontrastējošas (a b). Vismāzākā struktūrvienība ir motivs, kas ietver vienu akcentu un parasti atbilst vienai taktij. Kvadrātiskas uzbūves periodu var salīdzināt ar tautas dainas četrīnindī: katrā frāzē atbilst tautasdziesmas rindīnai.

* Var būt 16-32 taktis garī periodi, kā arī išaki par 8 taktum. To nosaka tempa, metra u.c.

Nekvadrātiskas uzbūves periodā teikumā var būt trīs frāzes, var būt trīsstāktu frāzes, var būt trīs teikumi vai arī nevienāda garuma teikumi. Bieži vien otrs teikums ir garāks nekā pirmais. Tas saistīts ar intensitātes pieaugumu, atsevišķu motivu vai frāžu atkārtošanu, sekvensēšanu vai pārtraukto kadenci. Līdz ar to veidojas tā saucamais **paplašinājums**.

No tonālā viedokļa izšķir tonālu periodu (tas sākas un beidzas vienā tonalitātē) un modulejošu periodu (tas sākas vienā, bet beidzas citā tonalitātē).

1. Iddoda, Ierads mūzikas teorijā

Rīga, Zvaigzne, 2006, 91, 92, 93. lpp.

NOŠU RAKSTA VIENKĀRŠOJUMA VEIDI

(48)

- Zīme norāda, ka vairākās taktīs atkārtojas viena un tā pati mūzika. Virs zīmes dažkārt norāda, cik reižu attiecīgā takts jāatkārto.
- Vienas vai vairāku skanu atkārtojums vienādos nošu ilgumos var būt norādīts šādi:

Raksta:

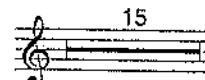
Izpilda:

- **Tremolo** (lat. val. *tremere* – tricēt) – divu skanu vai saskaņu ūtrs, nepārtraukts atkārtojums.

Raksta:

Izpilda:

- **Daudztaiku pauzes apzīmē ar speciālām zīmēm, virs kurām raksta ciparu, kas norāda, cik taktu ilgst pauze.**

- Viena un tā paša spēles pānēmienā (piemēram, nepārtraukta stakato) turpinājumu apzīmē ar vārdu *simile* – tāpat (lat. val. – līdzīgs).

simile

- *Con 8* – norāda, ka attiecīgā balss jāspēlē oktāvās.

Raksta:

Izpilda:

- **Arpedžo** (it. val. – *arpeggio* – kā už arfas) – akorda skanās atskāpojamas nevis vienlaicīgi, bet pēc kārtas.

Raksta:

Izpilda:

- **Glisando** (it. val. *glissare* – slīdēt) – gammveida secības atskāpojums ātri slīdošā kustībā.

Raksta:

Izpilda:

I.Udodora Jērads mūzikas teorijā, Rīga, Zvaigzne, 2006., 14.115 cip.

MELISMI

(49.)

Par melismiem (gr. val. *melos* – dziesma) sauc dažādus melodijas izrotājumus. Sevišķi bieži tie sastopami 17. un 18. gadsimta komponistu mūzikā.

- **Īsais priekšskanis** parasti atrodas sekundu augstāk vai zemāk par melodijas pamatskaņu. To izpilda kā nākamās vai iepriekšējās skanās ilguma vismazāko daļu.

Raksta:

Izpilda:

- **Garais priekšskanis** – skāna, kas parasti atrodas sekundu augstāk vai zemāk par izrotājamās melodijas pamatskaņu. To apzīmē ar nepārvītrotu noti un izpilda uz izrotājamās skanās ilguma reķina.

Raksta:

Izpilda:

- – mordents (it. val. *mordente* – ass) ir figūra, kas sastāv no trim skanām: melodijas pamatskaņas, augšējās vai apakšējās palīgskaņas un pamatskaņas atkārtojuma. To izpilda iespējami ātri uz izrotājamās skanās ilguma reķina. Sastopams arī divkāršais (divreiz atkārtots) mordents (***).

Raksta:

Izpilda:

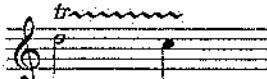
- – grupeto ir figūra, kurā melodijas pamatskaņa tiek aprotāta ar palīgskaņām.

Raksta:

Izpilda:

- – trilleris ir iespējami ātri un daudzreiz atkārtojama figūra, kas sastāv no melodijas pamatskaņas un augšējās palīgskaņas. Trilleri ilgums atbilst tās noti ilgumam, virs kuras tas rakstīts.

trilleris

I.Udodora Jērads mūzikas teorijā, Rīga, Zvaigzne, 2006., 14.115 cip.

50.

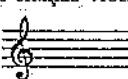
Sekvences. Vairākkārt pārvietojot kādu melodijas vai akordu secību, veidojas sekvence, kas var būt augšupejoša vai lejupejoša. Vienkāršas sekvences motīvs sastāv tikai no divām trim skaņām, bet sarežģītākas sekvences pārvietojamais posms ietver pat vairākas taktis. Ja sekvences motīvs virzās vienā tonalitātē, rodas **tonāla** (diatoniska) sekvence. Ja sekvenčēšanās notiek, pārejot no vienas tonalitātes citā, rodas **moduļoša** (hromatiska) sekvence. Sekvences var pārvietoties pa vienādiem vai mainīgiem intervāliem, saglabājot vienu skāpkārtu vai arī mainot tās. Atkarā no sekvences motīva atkārtojuma (burtiska vai variēta) izšķir stingras un brīvas sekvences. [188]

C. Kārkliņš. Mūzikas teorijas pamācība.
Rīga, Zvaigzne, 1998, 128. lpp.

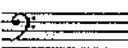
Nošu atslēgas

Visbiežāk lieto 3 nošu atslēgu veidus: Sol, Fa un Do. To nosaukumi norāda atbilstošās skaņas vietu nijkopā.

Sol atslēgu sauc par vijoles atslēgu un tā norāda skaņas *sol* (g) atrašanās vietu 1. oktāvā:

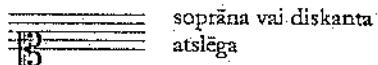

Fa atslēgu sauc par basa atslēgu un tā norāda skaņas *fa* (f) atrašanās vietu mazajā oktāvā:

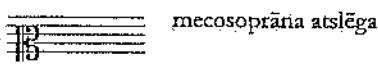

Do atslēgu sauc par vokālo atslēgu un tā norāda skaņas *do* (c) atrašanās vietu 1. oktāvā:

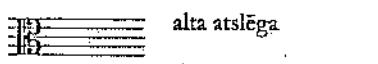
Do atslēgas:

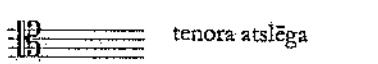
soprāna vai diskanta
atslēga

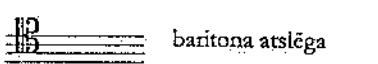
mecosoprāna atslēga

alta atslēga

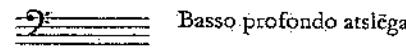

tenora atslēga

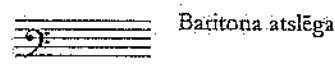

baritona atslēga

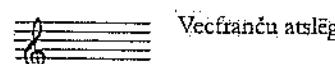
Retāk sastopamās atslēgas:

Basso profondo atslēga

Baritona atslēga

Viecfranču atslēga

J. Dravins. Mūzikas valoda,
anguvu saīstījums
Rīga, Mūzika Baltica, 2001
129. lpp.

BIEŽĀK SASTOPAMIE TEMPA UN IZPILDĪJUMA RAKSTURA APZĪMĒJUMI

accelerando	paātrinot	espressivo	izteiksmīgi
adagio	lēni, mierigi	estatico	ar sajūsmu
ad libitum	brīvi, pēc vēlēšanās	feroce	nežēlīgi, nikni
agitato	satraukti, nemierigi	festivo	svētku noskaņā
alla marcia	maršveidīgi	fine	beigas
allargando	palēninot	furioso	dusmīgi
allegretto	videjā ātri	giocoso	jautri, priecīgi
allegro	ātri	gracioso	grāciozi
amoroso	maigi, sirsniņi	grave	svarīgi
andante	lēni, nesteidzoties	lacrimoso	zēli, skumji
andantino	diezgan lēni	lamentoso	bēdīgi, zēli
anima	dyēsele	larghetto	plāsi
animato	apgaroti, sirsniņi	largo	loti plāsi
appassionato	kaisligi	leggiero	viegli
assai	loti, daudz	lento	stiepti
a tempo	iepriekšējā tempā	I'istesso tempo	iepriekšējā tempā
brillante	spoži	lugubre	skumji, drūmi
cantabile	dziedoši	maestoso	svinīgi, majestātiski
capriccioso	kaprizi	marcato	uzsvērti, pasvītroti
come	kā	marciante	maršveidīgi
commodo	ērti, mierigi	meno	mazāk
con	ar	mesto	skumji
con amore	ar izjūtu, sirsniņi	misterioso	noslēpumaini
con anima	apgaroti	moderato	mēreni
con brio	ugunīgi	molto	loti daudz
con forza	ar spēku	mossa	dzīvi
con fuoco	kvēli	non	ne
con moto	strauji, dzīvi	non troppo	ne pārāk
crescendo	pakāpeniski skalāk	pastorale	idilliiski
da capo	no sākuma	patetico	patētiski
deciso	droši, noteiktī	pesante	smagi
decrescendo	pakāpeniski klusāk	più	vairāk
diminuendo	klusinot	poco	mazliet
dolce	maigi, milīgi	poco a poco	pāmazām
doloroso	bēdīgi, skumji	pomposo	krāšpi, grezni
eroico	varonīgi	prestissimo	visātrāk

presto	loti ātri	sensibile	jūtīgi, precizi
quasi	it kā	smorzando	noklusinot, izgaistot
rallentando	kavējoties	sostenuto	lēni, savaldīgi
risoluto	noteiktī, droši	sotto voce	pusbalsī
ritardando	palēninot	stringendo	pāmazām paātrinot
ritenuto	kavējoties, lēnāk par	subito	pēkšpi
	skandarbā pamattempu	tempo	tempis
rubato	atkāpšanās no stingra	tempo I	sākotnējā tempā
	tempa	tenuito	izturēti
scherzando	rotāļīgi, draiski	tranquillo	mierīgi, rāmi
semprice	vienkārši, dabiski	vivace, vivo	dzīvi
sempre	pastāvīgi		

Mūzikas teorijas pamācības rakstura apzīmējumi

TABOLA VERTIKAL

TABOLA HORIZONTAL

INTERVALI

AKORDY

AKORDY

TABOLA VERTIKAL

INTERVALI

INTERVALI

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D2

M2

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D4

D5

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D6

D7

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D8

D9

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D10

D11

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D12

D13

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D14

D15

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D16

D17

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

D18

D19

h.maz. d.maz.
maz. h.maz.
maz. d.maz.

TABULA HORIZONTAL

INTERVALI

AKORDI

	n.maz/n.muz tonus	maz/h.naz f14	n.maz/d.naz/maz/h.naz f2	m2	maz/h.naz f14	D6/5
I	D5	D2	D4	D5	D5	D6/5
II	D6/4	D3	D5	D6/3	D6/3	D6/3
III	D6	D6	D6	D6	D6	D6
IV	D6	D6	D6	D6	D6	D6
V	D6	D6	D6	D6	D6	D6
VI	D6	D6	D6	D6	D6	D6
VII	D6	D6	D6	D6	D6	D6